

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas sayısı:1972/31

Karar sayısı:1972/33

Karar günü:22/6/1972

Resmî Gazete tarih/sayı:3.9.1972/14295

İtiraz yoluna başvuran : Gelibolu Asliye Ceza Mahkemesi.

İtirazın konusu : 13/5/1971 günlü, 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 13. maddesinin Anayasanın 4., 8/1., 32., 124/son., 132/3., 136., 137/1., 138/3., 139/1. maddelerine aykırı bulunduğu yolunda cumhuriyet savcılığının ileri sürdüğü iddianın, ikinci fıkra ile sınırlı olarak ciddi olduğu kanısına varan mahkeme, Anayasanın 1488 sayılı Yasa ile değişik 151. maddesine dayanarak Anayasa Mahkemesine başvurmuştur.

I- Olay :

Yayın yoluyla halkı suç işlemeye kışkırtmak suçundan sanık bir kimse hakkında Cumhuriyet Savcılığınca 1/2/1971 günlü, 1971/11 sayılı iddianame ile ve Türk Ceza Kanununun 311/2 - 4. ve 36. maddeleri uyarınca cezalandırılması istemiyle açılan kamu davasının duruşması sonunda Gelibolu Asliye Ceza Mahkemesi "... müsnet suçtan dolayı takibat icrası sıkıyönetim mahkemesinin görevinden bulunmakla yetkili İzmir sıkıyönetim makamlarınca gereği takdir edilmek üzere..." gerekçesine dayanarak 9/12/1971 gününde görevsizlik kararı vermesi üzerine İzmir Sıkıyönetim Komutanlığı, kendisine yollanan dosyayı 1402 sayılı Kanunun 13. maddesi uyarınca yapılan değerlendirmeye göre kovuşturmanın genel hükümlere göre sürdürülmesinin tensip edildiğinden söz eden 31/1/1972 günlü 1972/150 sayılı yazısıyla Gelibolu Cumhuriyet Savcılığına geri çevirdiğinden cumhuriyet savcılığı 14/2/1972 günlü, 1971/11 sayılı ek iddianame ile kamu davası açmış; mahkeme, davanın 6/4/1972 gününde yapılan ilk duruşmasında 1402 sayılı Kanunun 13. maddesinin Anayasaya aykırı bulunduğu yolunda cumhuriyet savcısınca ileri sürülen iddianın maddenin ikinci fıkrası ile sınırlı olmak üzere ciddi olduğu kanısına vararak Anayasa Mahkemesine başvurulmasına ve duruşmanın başka güne bırakılmasına 1/6/-1972 gününde karar vermiştir.

II- Anayasaya aykırılığı ileri sürülen kanun hükmü :

1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun ikinci fıkrasının Anayasaya aykırı olduğu ileri sürülen 13. maddesi, 15/5/1971 günlü, 13837 sayılı Resmî Gazete'deki metne göre şöyledir :

"Madde 13- Sıkıyönetim ilânına sebep olan suçlan, sıkıyönetim ilânından evvel işlemiş olanlarla, Sıkıyönetim Askerî Mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla irtibatı bulunan suçları işleyenlerin davalarına, suç Sıkıyönetim Bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi Sıkıyönetim, Askerî Mahkemelerinde bakılır.

Ancak, Sıkıyönetim Komutanı bu suçlardan, Sıkıyönetim Askerî Mahkemelerinde bakılmasına lüzum görmediklerini ilgili adli mercilere vermeye yetkilidir.

III- İlk inceleme :

Anayasa Mahkemesi İktüzüğünün 15. maddesi uyarınca 22/6/1972 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında rapor, Gelibolu Asliye Ceza Mahkemesinin 1/6/1972 günlü, 1972/12 sayılı yazısına bağlı olarak gelen gerekçeli karar ve ekleri ve konu ile ilgili öteki metinler okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

Esas sayısı:1972/31
Karar sayısı:1972/33

Anayasanın değişik 151. maddesi kurallarına göre bir mahkemenin kimi kanun hükümlerini, Anayasaya uygunluk denetimi için Anayasa Mahkemesine itiraz yoluyla getirebilme yetkisini kazanması her şeyden önce elinde bakmakta olduğu bir davanın bulunmasına, sonra da Anayasaya aykırılığı ileri sürülen kanım hükümlerini o davaca uygulama durumunda olmasına bağlıdır.

İtiraz yoluna başvuran Gelibolu Asliye Ceza Mahkemesinin elinde 9/12/1971 gününe değin bakmakta olduğu bir dava bulunmakta idi. Bu da, yukarıda değinildiği gibi, yayın yoluyla halkı suç işlemeye kışkırtma suçundan sanık bir kimse hakkında açılmış 1971/17 esas sayılı kamu davasıydı. Ancak mahkeme 9/12/1971 gününde 1971/17-177 sayılı ile görevsizlik kararı vermiş ve dava ile ilişini kesmiştir. Görevsizlik kararını usulünce kaldırılmak yoluyla iş yeniden mahkemenin eline gelmedikçe bakılmakta olan bir davanın varlığı düşünülemez. Ne İzmir Sıkıyönetim Komutanlığının "tensibi" nin ne de Gelibolu Cumhuriyet Savcılığının ek iddianamesinin söz konusu görevsizlik kararını değersiz ve geçersiz kılmasına yahut ortadan kaldırılmasına hukukça olanak yoktur. Böylece Anayasanın değişik 151. maddesindeki Anayasa Mahkemesine başvurma koşullarından ilki gerçekleşmemiş olduğundan itiraz, itirazda bulunan mahkemenin yetkisizliği yönünden reddedilmelidir.

IV- Sonuç :

Gelibolu Asliye Ceza Mahkemesinin elinde bakmakta olan bir dava var sayılamıyacağından Anayasanın değişik 151. maddesine uymayan itirazın, itirazda bulunan mahkemenin yetkisizliği yönünden reddine 22/6/1972 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye	Üye
Muhittin Taylan	Avni Givda	Fazıl Uluocak	Sait Koçak

Üye	Üye	Üye	Üye
Nuri Ülgenalp	Şahap Arıç	İhsan Ecemiş	Recai Seçkin

Üye	Üye	Üye	Üye
Ahmet Akar	Halit ZARBUN	Ziya Önel	Kâni Vrana

Üye	Üye	Üye
Mustafa Karaoęlu	Lütfi Ömerbař	Ahmet H. Boyacıoęlu